

28 maart 2021 – Kloosterkerk

Palmzondag – met delen uit de Johannes Passion (BWV 245)

U kunt deze dienst alsnog bekijken en beluisteren via https://youtu.be/CW_gfW7CQ4o

Gebed om ontferming

Om stil te worden
aan het begin
van de Stille Week
zullen al die
mooie en lelijke gedachten
haalbare
en onhaalbare wensen
troebele herinneringen
en angstige vooruitzichten
die in ons
om voorrang strijden
tot zwijgen
moeten komen
zodat er dan ook echt
iets van u
in ons intocht doet:
liefde die de grond is
van het bestaan
en daarom bidden wij U;
Heer, ontferm U...

Om de onrust
die de ware aandacht
voor elkaar
in de weg zit
achter ons te laten
om de onuitgesproken dingen
diep in ons
die ons doen en laten
bepalen
en niet altijd
ten goede
niet het hoogste
woord te laten voeren
zal er iets van u
in ons intocht
moeten doen
liefde die de grond is
van het bestaan
daarom bidden wij U;
Heer, ontferm U...

Om de wanorde
de baaierd van beklemming
van deze wereld:
het geweld
dat beantwoord wordt
met geweld
de leugen met bedrog
de rancune met bitterheid
ten goede te keren
zal er iets
van de zachte kracht
van die ezelman
intocht moeten doen
in ons gemoed
zodat we achter hem aan
zijn weg van de liefde
onvoorwaardelijk
zullen gaan
daarom bidden wij U;
Heer, ontferm U...

Inleiding bij de lezing uit het Johannesevangelie en delen uit de Johannes Passion

'O grote liefde, o mateloze liefde' – met dat koraal begint straks de ingekorte Johannes Passion van deze Palmzondag.

Zou Bach ermee uit de voeten hebben gekund, om met de liefde te beginnen, en dan nog wel met 'grote liefde, mateloze liefde'? Ik vermoed dat de evangelist Johannes er geen moeite mee zou hebben. En als hij het kan, had Bach het vast ook gekund. En wij doen het vandaag ook, door de nood gedwongen; of laten we het, in de woorden van Bob Ross, anders maar een 'happy accident' noemen.

Want voor Johannes is 'liefde' een van de kernwoorden van zijn evangelie. De overlevering vertelt dat de gelijknamige apostel tot op hoge leeftijd het evangelie preekt. Maar als de jaren werkelijk gaan tellen, gaat hem dat steeds moeilijker af. Zijn stramme lijf maakt het lastig om elke zondag de kansel te bestijgen. En eenmaal boven worden zijn toespraken steeds korter. Tot hij nog één keer het preekgestoelte beklimt en alleen nog maar kan verzuchten: 'Lieve gemeente. God is liefde. De rest is een verhaal er omheen'.

God is liefde. De rest is een verhaal er omheen. Aldus Johannes.

Altijd weer zoekt een mens naar de kern van het bestaan.

*Wat maakt mij,
wat draagt mij,
wat drijft mij,
wat leidt mij,
wat voedt mij
wat roept mij?*

Plato, de grote Griekse filosoof, zocht het in de 'orde', de orde van de kosmos. Ergens is een ideale wereld waar de onze al dan niet op lijkt, maar ten diepste zijn we niet overgeleverd aan de chaos. Veel later was bijvoorbeeld 'de wil' het grote menselijke principe, de drijfveer van het leven. De wil te leven, de wil om te heersen, de wil tot de macht (Nietzsche). En wat is in deze tijd onze diepste drijfveer: vrijheid, controle, groei?

Maar Johannes keert telkens weer terug naar de liefde. Voor hem is dat de bron, het doel, de stuwende kracht van het leven. *O große Lieb, o Lieb ohn alle Maße*

Maar dan komt toch de vraag: als liefde de kern is, wat bedoelt Johannes daar dan mee? Ergens in zijn evangelie schrijft hij:

*Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben
zoals ik jullie heb liefgehad.*

Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden (Joh 15, 12-13)

U hoort wel: met liefde bedoelt Johannes niet de romantiek van de aardigheid, van wat de Vlamingen zo fijnzinnig kunnen zeggen: 'ik zie u graag!' Liefde is een levenshouding, het is 'werken en volharden' (Dostojewski). Ze vraagt om zorgzaamheid, overgave en opofferingsgezindheid. Daarom brengt Johannes de liefde ook als gebod. *Heb elkaar lief!* Het is geen gevoel dat je overkomt (of niet overkomt), het is niet per se iemand die je graag ziet. Het is eerder eelt op je handen en soms ook eelt op je ziel. Bach verklankt de consequenties van die werkzame liefde – ook de juist niet zo gemakkelijke liefde – prachtig in 'ons' openingskoraal: de woorden *Grosse Lieb* harmoniseert hij in mineur, om vervolgens het laatste woord 'lijden' dan toch op een hoopvol majeur-accord te laten eindigen, alsof er toch nog een opening is, alsof dat het laatste woord niet is.

En dat is het dan ook niet, want er is nog iets te zeggen over de liefde vanuit het perspectief van Johannes. Hoe komen we bij die kern van het bestaan, de bron, het doel, de stuwende kracht met de rest als verhaal er omheen? Wat is de weg er naar toe?

Jezus zegt (in de woorden van Johannes): *Niet jullie hebben mij, maar ik heb jullie uitgekozen.*

Hoe komen wij bij de liefde? is de vraag en het antwoord luidt: We hoeven er niet naar op zoek. Ze is er al.

Wie kiest, blijkt al gekozen!

Wie geeft, blijkt al ontvangen te hebben!

Wie liefheeft, blijkt al te worden geliefd.

Ik las van een klooster waar op de poort geschreven stond: 'Wie hier aanklopt, wordt al verwacht'. Zo is ook die liefde. Je klopt op de deur om haar te vinden, maar ze is er al. Ze ontvangt je in haar rijk. Ze is die vreemde, maar intens rijke ervaring van wat onvoorwaardelijk is in je leven, van geven zonder er onmiddellijk iets voor terug te moeten ontvangen, van gezien worden voordat je zelf gaat zien, van geslaagd zijn, nog voordat je aan dat hele leven van examens en beproevingen moet beginnen.

Met de liefde kan ik wel vooruit, maar meer moeite heb ik met de onvoorwaardelijkheid ervan. In plaats van een *Lieb ohn alle Masse* wil ik van die liefde nu eens een onsje meer, dan weer een onsje minder, als me dat beter uitkomt.

Maar hier wordt niet gevraagd wat mij beter uitkomt. Deze liefde laat zich alleen kennen in haar onbeperktheid. Daarom is ze ook eeuwig, daarom komt ze van de Eeuwige zelf – niet in de zin van tijdloos, maar zonder grenzen. Zij heeft te geven aan vriend én aan vijand, aan het Instagram-

slachtoffer én de dader, aan je straatgenoot én de vreemde vluchteling, aan de hetero die een zegen wil ontvangen over haar huwelijk én de homo, die daar evenzeer naar verlangt. En ze kent geen ander criterium dan de liefde zelf.

Jezus weet bij Johannes op voorhand wat dat betekent. Deze liefde te leven zal hem zijn leven kosten. Geen kosmische orde die hem daarvan redt, geen wil om te leven die hem daar vanaf houdt. Het is: *Uw wil geschiede*. Maar die liefde is dan ook zó mateloos, dat ze niet ophoudt waar wij ophouden, niet stokt waar wij stokken, niet sterft waar wij sterven. Ze gaat door de dood heen, laat zich niet temmen, ziet altijd weer leven en licht, en houdt niet op 'aan mij te trekken, te duwen, te vragen', zoals de sopraan zingt in de 'Ich folge dir gleichfalls'. Ze wil je meenemen, het leven door, die liefde, ze wil dat je je er aan te buiten gaat, nodigt je ten dans, verlangt dat je er aan toegeeft, dat je er van zingt en speelt, kortom: dat je er van leeft. Of nóg korter: God is liefde. En de rest is een verhaal er omheen.

bronnen:

Raymond E. Brown, *The Gospel According to John XIII-XXI*, New York: Doubleday 1970

Raymond E. Brown, *The Death of the Messiah*, New York: Doubleday 1994

Een preek van Bert Altena uit 2014

Gebeden

Wij danken u, trouwe God, voor uw intocht in ons leven, één die ons uitnodigt om een liefde te leven die onvoorwaardelijk en zonder last of ruggespraak haar weg kan gaan wij bidden dat die liefde zich in ons zal nestelen en zal uitzuiveren wat er in ons zit aan rancune boosheid weezin.	en liefdeloze dingen. We noemen het geweld in Myanmar Wit Rusland Ethiopië de zorgen van de vluchtelingen in Libanon de navrante beelden en verhalen die wij horen. En waar wij zelf deel uitmaken van wat niet goed is: dat wij omkeren en andere wegen bewandelen en elkaar tot steun zijn waar dat nodig is.	én voor wie het leven geleidelijk of plotsklaps is veranderd ten kwade voor wie daar moeite mee hebben omdat het nooit meer wordt zoals het was, Voor wie ziek zijn dat hun hoop niet dooft en zij omringd worden door aandachtige zorg en uw nabijheid in hun eenzaamheid en pijn wij noemen de namen... en voegen in stilte aan hun namen de namen toe van wie er nog meer in onze harten leven...
Wij bidden dat wij juist in deze grote lijdensweek gaan zien wat er gebeurt aan verdrietige verwerpelijke	Wij bidden voor wie vooral 'hosanna' is dat de glans van hun geluk ook anderen zal verlichten	

Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.

U steunt ons werk ermee!